

**Ko e ui faka'osi 'a e 'Otua ki he'ene kakai fili 'oku movete holo 'i mamani.**

“Pea na’á ku fanongo ki he le’o ‘o ha tangata ‘i he lotolotonga ‘o ‘Ulaiá;

na'a ne kalanga 'o pehe, Kepaleli, fakamatala kiate ia 'a e visone" Taniela 8:16.

Nouti Fakamatala Nounou Ko hono Fakanounou’i ‘o e Ngaahi Kikite Fakatohitapu ‘a Taniela mo Fakahā .

Ko e Ngaahi Pōpoaki ‘a e ‘Āngelo ‘e Toko Tolú ‘o e Fakahā 14.

Ko e ngaahi mo’oni ‘eni ‘e tolu mei he tohi ‘a Tanielá na’e fakahā ki he kau mā’oni’oni hili ‘a e fakamaau’anga ‘o e fa’ahita’u failau ‘o e 1843 pea hili ‘a e fakamaau’anga ‘o e ‘aho 22 ‘o ‘Okatopa 1844. ‘I he’enau ta’etokanga’i ‘a e fatongia ‘o e Sāpaté, na’e ‘ikai lava ke mahino ki he kau mu’aki kau ‘Atenisí ‘a e ‘uhinga totonu ‘o e ngaahi pōpoaki ko ‘ení. Ko e kau 'Atenisi na'a nau tatali ki he foki mai 'a Kalaisi, na'a nau fakafehokotaki 'enau a'usia ki he "tangi 'o e vaeua po" pe "vaeua po" 'oku lave ki ai 'a e talanoa fakatata 'o e "kau taupo'ou 'e toko hongofulu" 'ia Matiu 25:1-13, 'a ia 'oku 'ohake ai 'a e fanongonongo 'o e "foki mai 'a e Tangata Mali".

1- Ko e kaveinga ‘o e fakamaau na’e fakatupulaki ‘ia Tan.8:13-14 pea ko e kaveinga ‘o e fekau ‘a e ‘uluaki ‘angelo ‘ia Fkh.14:7: “Mou ‘apasía ki he ‘Otua, pea ‘oange ‘a e kololia kiate ia, he kuo hoko mai ‘a e houa ‘o ‘ene fakamaau, pea lotu kiate ia na’a ne ngaohi ‘a mamani, mo e ngaahi langi, mo e ngaahi matavai ‘o e mo’oni ‘o e ‘aho ‘e taha! ‘aho ‘o e tu’utu’uni faka’otuá, ko e Sāpate faka-Siú mo e ‘aho mālōlō fakauike, ‘oku fiema’u ia ‘e he ‘Otuá ‘i hono fā ‘o ‘ene ngaahi fekau ‘e hongofulú.

2- Ko e fakaanga’i ‘o e Loma fakapope, “ki’i me’atui” mo e “tu’i kehekehe” ‘o Taniela 7:8-24 mo e 8:10-23 ki he 25, ‘a ia ‘oku ne ma’u ‘a e hingoa “Papilone ko e lahi” ‘i he fekau ‘a e ‘angelo hono ua ‘o Fakaha 14:8: “Kuo hinga ia, ‘oku ne hinga ‘o Balon the Greatday, by: he kuo hinga ‘a Balon the Greatday, for! ko e “‘aho 'o e la'a”, na'e ma'u tofi'a mea 'Emipola Konisitanitane I 'a ia na'a ne fokotu'u ia 'i he 'aho 7 'o Ma'asi, 321. Ka ko e fakalea ko eni “kuo hinga” 'oku fakatonuhia'i ia 'e he fakahaa'i 'o hono natula fakamala'ia 'e he 'Otua 'o hange ko ia na'a ne faka'ilo ia ki he'ene kau tamaio'eiki 'Ateni hili 'a e 1843, 'i he 1844, 'aki hono fakafoki 'o e "Sabbath:S." ""oku puke ia 'o ikuna'i." 'Oku fanongonongo pehe 'e he 'Otua 'o e mo'oni 'ene ikuna ki he 'apitanga 'o e ngaahi loi fakalotu.

3- Ko e kaveinga ‘o e fakamaau faka’osi ‘oku taa’i ai ‘e he “afi ‘o e mate hono ua” ‘a e kau angatu’u Kalisitiane. Ko e fakatātā ‘eni ‘oku ‘oatu ‘i he Tan. 7:9-10, 'oku fakatupulaki 'a e kaveinga 'ia Fakaha 20:10-15, pea ko e kaveinga ia 'o e fekau 'a e 'angelo hono tolu 'ia Fakaha 14:9-10: "Pea ko e taha, ko e 'angelo hono tolu, na'a ne muimui mai 'iate kinautolu, 'o ne pehe 'i he le'o lahi, Kapau 'e lotu ha taha ki he manu feka'i 'i hono 'ulu, pe ko hono 'imisi. ko ia pe te ne inu mei he uaine 'o e houhau 'o e

'Otua, 'a ia 'oku lilingi ta'efefiofi ki he ipu 'o 'ene houhau, pea 'e fakamamahi'i ia 'aki 'a e afi mo e sulifa 'i he 'ao 'o e kau 'angelo tapu mo e 'ao 'o e Lami": 'I heni, 'oku faka'ilonga'i 'a e Sapate 'aki 'a e "faka'ilonga 'o e manu fekai."

Fakatokanga'i 'a e fehoanaki tatau 'a e ngaahi fika 'o e ngaahi veesi 'oku fakataumu'a ki ai 'i he Taniela 7:9-10 mo e Fakahā 14:9-10.

Ko e 'angelo hono fa: 'oku ne 'asi pe 'i he Fakaha 18 'a ia 'oku ne fakatata ai 'a e fanongonongo faka'osi 'o e ngaahi fekau 'Atenisiti 'e tolu kimu'a 'a ia 'oku nau ma'u 'aonga mei he maama faka'otua kotoa pe kuo ha'u ke fakamaama kinautolu talu mei he 1994 pea a'u ki he ngata'anga 'o mamani, 'a ia, 'o a'u ki he fa'ahita'u failau 'o e 2030 ko e role ko 'eni kuo pau ke fai. Ko e maama na'e ha'u ke fakamaama ia 'oku ne fakahaa'i 'a e ngaahi halaia hokohoko: 'o e lotu Katoliká, talu mei he 538; 'o e lotu Palotisaní, talu mei he 1843; pea mo e kautaha faka'ofisiale 'a e kau 'Atenisi, talu mei he 1994. Na'e 'i ai 'a e tupu'anga 'o e ngaahi hinga fakalaumalie kotoa ko 'eni, 'i honau taimi: ko e fakafisinga'i 'o e maama na'e fokotu'u 'e he Laumalie Ma'oni'oni 'o e 'Otua 'ia Sisu Kalaisi. "'I he taimi 'o e ngata'anga" 'oku lave ki ai 'a Tan. 11:40, 'oku fakatahataha'i 'e he Siasi Katoliká 'i he'ene mala'ia 'a e ngaahi kulupu lotu kotoa pē, Kalisitiane pe 'ikai, 'a ia 'oku nau 'ilo'i 'a 'ene ngāue fakafaifekau mo hono mafaí; ko e me'a ni 'i he malumalu 'o 'ene me'a 'oku ui ko e "ecumenical" alliance 'a ia, hili 'a e lotu Palotisani, na'e kau mai 'a e lotu 'Atenisi faka'ofisiale 'i he 1995.

He ko e ngaahi 'amanaki faka'ofisiale 'e tolu ki he toe foki mai 'a Sīsū Kalaisí na'e 'ahi'ahi'i ai, 'i he vakai 'a e 'Otuá, 'a e tui 'a 'ene kau ākonga Kalisitiane. Na'e makatu'unga kotoa kinautolu 'i he ngaahi faka'uHINGA 'o e ngaahi konga tohi fakaekikite na'e teuteu'i 'e he 'Otuá ki he taumu'a ko ení. Na'e 'oange 'e he 'ahi'ahi kotoa pē 'o e tuí kiate ia 'a e fakatonuhia ke tāpuni ma'á e ni'ihī pea fakaava ma'á e ni'ihī kehé, 'a e hū ki he'ene maama mā'oni'oni. Ko e ta'elavame'á 'oku fakatupu mate, ka ko ia kuo tauhi ma'u pē ai 'a e fehokotaki 'i he vaha'a 'o e langí mo e māmaní mo e kau ikuná. 'I he saiti ko 'ení, 'oku ako, fakamatala'i mo fakatonuhia'i ai 'a e ngaahi 'amanaki 'e tolu 'a Sīsū Kalaisi, 'i he ngaahi 'aho 1843, 1844 mo e 1994. Kiate kinautolu kuo nau nofo ma'u 'i he'ene hoifua mo 'ene tapuaki, talu mei he 2018, kuo faka'ilo 'e Sisu Kalaisi 'a e 'aho 'o e fa'ahita'u failau 2030 'a ia 'e faka'ilonga'i ai 'ene toe foki mo'oni mai. Ko e ngaahi fakamatala 'oku 'omaí 'oku makatu'unga ia 'i he ngaahi kī 'oku tokonaki mai 'e he Tohitapu Mā'oni'oni pē, ko e makatu'unga tu'uloa pē ia 'e taha 'o e tui faka-Kalisitiane; ka neongo ia, 'oku ou fakapapau'i, 'i he Tohi Tapú kuo fakatau'atāina'i mei he ngaahi fehālaaki tefito na'e fai 'e hono kau liliú; mo'oni faka'otua 'oku kei ma'u 'i he mu'aki ngaahi tohi faka-Hepeluú mo faka-Kalisí.

Ko e ngaahi 'amanaki ki he toe foki mai nāunau'ia 'a Sīsū Kalaisí na'e fokotu'utu'u ia 'e ia 'i he melino fakalotu 'o e Hihifó na'e ma'u 'i hono faka'auha 'o e ongo pule'anga fakatahatahá; ko e sivile, fakatu'i mo e fakalotu, fakapape Katolika Lomá. Ko e 'Otua Fakatupu lahi na'a ne fokotu'utu'u, palani, polokalama'i mo fakahaa'i 'a e me'a kotoa pe pea ko e Fakafepaki toto 'a Falanisē na'a ne faka'ai'ai 'e ia 'i he vaha'a 'o e 1789 mo e 1798 ke faka'auha, fakataimi, 'a e pule fakamālohi 'a e Katolika. 'I he maama 'o e ngaahi kikitē, 'oku ma'u ai 'e he ngaahi mo'oni'i me'a fakahisitōlia lalahi ha 'uhinga fakalotu. Ko e fakamo'oni 'oku 'i he saiti ko 'eni kotoa, 'i he ngaahi ngaue mo e ngaahi tohi, lea pe hiva'i 'oku ne 'oatu kiate koe. Ko e me'a'ofa mei langi 'oku 'oatu ta'etotongi pea ko hono me'akai fakalaumalie 'oku lahi, ta'etotongi kakato, 'oku lava ke ma'u mo download 'i he saiti ko 'eni.

“Monu'iaā ka ko ia 'oku ne lau mo kinautolu 'oku fanongo ki he ngaahi lea 'o e kikite ni, mo tauhi 'a e ngaahi me'a kuo tohi ai! He kuo ofi 'a e taimi" Fakaha 1:3.

Ko ia te ne lau 'i he fa'a kātaki 'a e ngaahi ngāue kotoa ko 'ení pea maheni mo hono kakanó, he 'ikai ke ne loto-mamahi, ka 'e fakapale'i lahi mo fakalaumālie.

2 Kolinito 4:3-4.

“...Kapau 'oku fufū 'emau ongoongolelei, 'oku fufū ia kiate kinautolu 'oku 'auha: he ko kinautolu 'oku 'ikai tui, 'a ia kuo fakakuihi 'e he 'otua 'o e māmani ko 'eni 'a e 'atamai 'o kinautolu 'oku 'ikai tui, telia na'a ulo atu kiate kinautolu 'a e maama 'o e ongoongolelei 'o e nāunau 'o Kalaisi, 'a ia ko e 'imisi 'o e 'Otua.»

"Pea kapau 'e kei ta'emahino'i 'a e lea fakakikite, 'e kei pehe pe ia kiate kinautolu kuo pau ke nau mole."

Foki, 'i hono fakanounou'i 'o e ngaahi fakahā 'oku 'oatu 'i he tohi ko 'eni 'ilo'i, ke “fakatonuhia'i 'a e ma'oni'oni”, .

talū mei he fa'ahita'u failau 'o e 1843 na'e fokotu'u 'aki 'a e tu'utu'uni 'a e 'Otua Fakatupu mo e Foaki Lao 'o Taniela 8:14, 'o fakatatau ki he'ene “Kosipeli Ta'engata”, .

'i māmani kātoa, 'a e tangata mo e fefine kotoa pē, .

kuo pau ke papitaiso 'i he huafa 'o Sīsū Kalaisi 'i he fakauku kakato ke ma'u 'a e 'alo'ofa fakalangí, .

kuo pau ke tauhi 'a e Tokonakí, ko e mālōlō Sāpate 'aho hono fitú, 'a ia na'e fakamā'oni'oni'i 'e he 'Otuá 'ia Sēnesi 2, pea mo e fika 4 'o 'Ene ngaahi fekau 'e 10 'oku lave ki ai 'a 'Ekisoto 20; ko e me'á ni, koe'uhi ke tauhi 'ene kelesi, .

kuo pau ke nau faka'apa'apa'i 'a e ngaahi lao faka'otua faka'ulungaanga mo e ngaahi lao ki he me'atokoni 'oku tu'utu'uni 'i he Tohitapu Tapu, 'ia Senesi 1:29, Senesi 3:18 mo Livitiko 11, (ko e ma'oni'oni 'o e sino) .

pea kuo pau ke 'oua na'a "ta'etoka'i 'ene lea fakapalōfitá," koe'uhí ke 'oua na'a "tāmate'i 'a e Laumālie 'o e 'Otuá" ( 1 Tesalonaika 5:20 ).

Ko ha taha pē 'oku 'ikai ke ne a'usia 'a e ngaahi tu'unga ko 'ení 'oku fakahalaia'i ia 'e he 'Otuá ke ne mamahi'ia 'i he "mate hono uá" 'oku fakamatala'i 'i he Fakahā 20 .

Samuela mo Sini